

ON: id mánáid vuoigatvuođaid komitea ávžžuhusat Supmii

Euroopan unionin
osarahoittama

MEIDÄN LOS

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

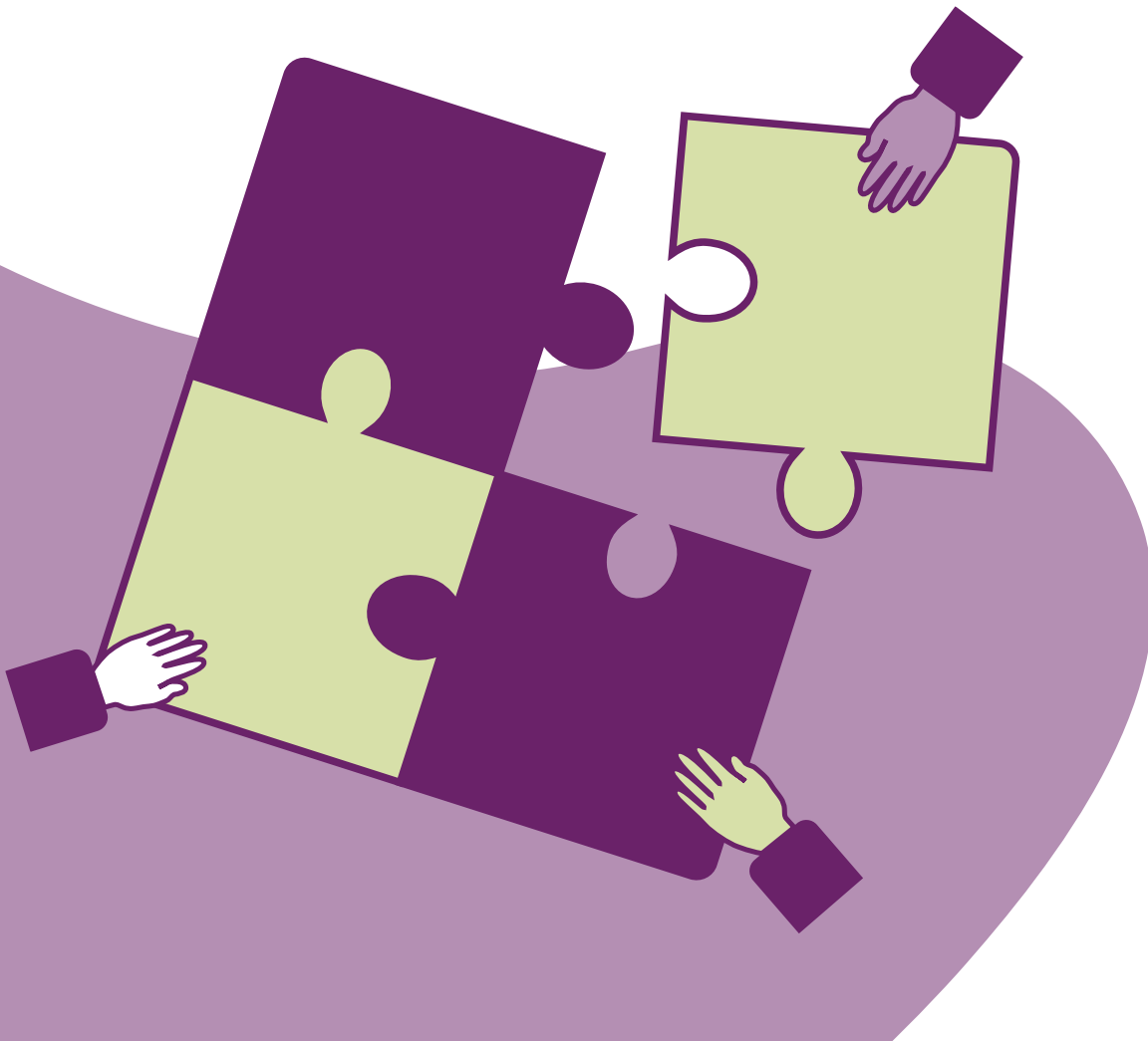

SOS
LAPSIKYLÄ

Dát lea nuoraide ráhkaduvvon čoahkkáigeassu ávžžuhusain, maid ON:id mánáid vuoigatvuođaid komitea attii Suoma stáhtii jagi 2023. Čoahkkáigeassu ráhkaduvvui, daningo mánáin ja nuorain lea vuoigatvuohta oažžut dieđuid. Mánáin ja nuorain lea maid vuoigatvuohta mitalit iežaset oaivila das, mot mánáid vuoigatvuođaid Suomas galggašii nanosmahttit.

Čoahkkáigeassoteavsta testejedje badjeskuvlaahkásaš nuoraid joavkkuide lágiduvvon bargobájiin. Sitáhtaid teavsttat leat bargobájiide oassálastán nuorain. Mánáidsuodjalusa Guovddášlihttu (Lastensuojelun Keskusliitto) giitá buohkaid, geat ledje mielde!

ON:id mánáid vuoigatvuođaid komitea bearráigeahččá máná vuoigatvuođaid ollašuvvama. Dat addá stáhtii ávžžuhusaid das, mot mánáid sajádaga sáhtttá buoridit. Mánná = vuollil 18-jahkásaš.

Almmolaš doaibmabijut soahpamuša ollašuhhtima várás

Láhkaásaheapmi

- Suopma galgá vuhtiiváldit máná vuoigatvuođaid soahpamuša oassin iežas láhkaásaheamis.
- Suopma galgá árvvoštallat buorebut go dál, mot ođđa láhkaásaheapmi váikkuha mánáide.
- Suopma galgá nanosmahttit lága bokte sámemánáid gillii ja kultuvrii laktáseaddji vuoigatvuođaid.

Sápmelaččat galggašedje oažžut eambo vuoigatvuođaid. Sápmelaččaiguin galggašii meannudit dásseárvosaččat. Sámiid kultuvrra galggašii atnit árvvus."

Koordineren

- Suopma galgá sihkkarastit, ahte mánnástrategiija bokte máná vuoigatvuođat vuhtiiváldojuvvojit olles riikkas ja buot surggiin, ovdamearkka dihtii skuvllain ja dearvvašvuođafuolahusas.

Resurssaid čujuheapmi

- Suopma galgá dárkkodit, mot mánáid buorrin oaivvilduvvon ruđat geavahuvvojit ja mot dat váikkuhit mánáid dillái.
- Suopma galgá vuhtiiváldit ruhtageavaheamistis mánáid, geat leat fuonit sajádagas go earát.
- Suopma galgá maid addit mánáide vejolašvuođa dadjat iežaset oaivila das, mot stáhta ja gielddat geavahit ruđa.

Dieduid čoggin

- Suopma galgá čoggit buorebut go dál dieduid mánáid vuoigatvuođaid ollašuvvamis.
- Suopma galgá čoggit dieduid viidát iešguđet mánnájoavkkuin, eandalii sis, geat leat erenomáš rašes sajádagas dahje gullet unnitloguide.
- Suopma galgá sihkkarastit, ahte ministeriijaid virgeolbmot ožžot buot vejolaš dutkamušdieduid, mat gusket mánáide.

Mánnástrategiija lea politihkkáriid oktasaš oaidnudas, mot buot mánáid ja nuoraide buresveadjima ja vuoigatvuođaid galggašii vuhtiiváldit Suomas.

Sorjjasmeahttun bearráigeahččan

- Suopma galgá árvvoštallat ja bearráigeahččat jeavddalaččat, ahte máná vuoigatvuođat ollašuvvet. Suopma galgá maid várret árvvoštallamii ruđa.
- Suopma galgá sihkkarastit, ahte **mánáidáittardeaddji** oažžu doaibmat iešheanalis nu, ahte oktage ii darván su bargui.
- Suopma galgá dieđihit mánáide, ahte sis lea riekti guoddalit, juos sin vuoigatvuođat leat loavkiduvvon.
- Suopma galgá sihkkarastit, ahte mánát ja sin fuolaheaddjit dihtet, ahte sis lea vuoigatvuohta váidit ON:id mánáid vuoigatvuođaid komiteai.

Diediheapmi, diđolašvuođa lasiheapmi ja skuvlejupmi

- Ollesolbmuide galgá mitalit mánáid vuoigatvuođain ja veahkehit sin oahpahit daid birra maid mánáide.

Riikkaidgaskasaš ovttasbargu

- Suopma galgá vuhtiiváldit máná vuoigatvuođaid maid **ovddidanovttasbarggus**.

Máná vuoigatvuođat ja fitnodatdoaibma

- Suopma galgá ášahit lágaid, mat sihkkarastet, ahte fitnodagat eai vahágahte mánáid dahje eará olbmuid Suomas dahje máilmmis.
- Suopma galgá bearráigeahččat fitnodagaid doaibmama, vai máná vuoigatvuođaid loavkideamit eai báze čihkosii.
- Suopma galgá gáibidit, ahte fitnodagat čuvvot, mot sin fitnodatdoaibma váikkuha máná vuoigatvuođaide, birrasii ja dearvvašvuhtii.

Mánáidáittardeaddji árvvoštallá ja ovddida mánáid vuoigatvuođaid ollašuvvama Suomas.

Ovddidanovttasbargu lea bargu, maid jábálaš riikkat dahket fárrolagaid ovdáneaddji riikkaiguin. Dan bokte ovddidit vejolašvuođaid buoret eallimii ovdamearkka dihtii skuvlejumi dahje dálkkádatrievdamii ráhkkaneari vugiiguin.

Almmolaš prinsihpat

Álo buot mánáid vuoigatvuođat eai ollašuva seammá bures. Máná vuoigatvuođaid komitea gidde erenomáš fuomášumi ovdamearkka dihtii daid mánáid dillái, geat gullet unnitloguide ja leat rašes sajádagain dahje geahnohabbo sajádagas go earát. Ulbmil lea sihkkarastit, ahte buohkaid vuoigatvuođat ollašuvvet ovttavoardásaččat iige oktage vealahuvvo.

Rašes sajádat mearkkaša, ahte máná eallimis lea muhtin sajádat dahje dilli, man dihtii sus eai leat ovttavoardásaš vejolašvuođat earáiguin. Dát cealkka sáhtá iešguđet dilis mearkkašit ovdamearkka dihtii báhtareaddji- ja dorvobáikki ohcci mánáid, geat ellet geafivuodas dahje lámis mánáid.

Unnitlohku mearkkaša joavkku, mat leat servodagas meari dáfus unnit oassi eanetlogu ektui. Suomas unnitloguide gullet ovdamearkka dihtii giella- ja kulturunnitloguide, seksuála- ja sohabealleunnitloguide nu gohčoduvvon oinnolaš unnitloguide (ovdamearkka dihtii liikeivnni dihtii) gullelaš mánát.

SUOKKARDALA!

Manin lea dehálaš, ahte mii fuolahit das, ahte juohke mánas leat ovttalágan vejolašvuođat gullojuvvot ja meannuduvvot bures?

Ovttavoardásašvuohta

- Suopma galgá eastit buorebut go dál vealaheami, maddái rasismma, vaššiságaid ja vašširihkkosiid.
- Suopma galgá ordnet dieđihankampánjjaid, mat oahpahit ovttavoardásašvuođa ja geahpedit unnitloguide čuohcci vealaheaddji doaladumiid.

Manimus áiggiid vaššiságat leat lassánan mearkkašahtti láhkai eandalii sosiála media dihtii. Nuora oaivilat čavget ain eanet, ja dákko bokte ovdamearkka dihtii rasisma ja nissonvašši lassánit, ja dása galgá darvánit DALÁN."

Máná ovdu

- Suopma galgá álo vuhtiváldit máná ovddu mánáide guoski áššiin ja mearrádusain. Dán ollašuvvama galgá árvvoštallat iešguđet diliin, ovdamearkka dihtii fuolaheaddji- dahje sadjásašfuolahusmearrádusain.
- Buohkaide, geat barget mánáiguin ja nuoraiguin, galgá fállat skuvlejumi das, mot máná ovdu ollašuhthtojuvvo.

Vuoigatvuohta eallimii, bissut eallimin ja ovdánit

- Suopma galgá eastadit buot vugiiguin mánáid iešsoardimiid.

Juohkehačča eallin lea árvvolaš."

Máná oaiviliid gudnejahttin

- Suopma galgá sihkkarastit, ahte mánáid vuoigatvuohta mitalit iežaset oaivila alcceseaset guoski mearrádusain ollašuvvá.
- Suoma lálkaásaheami galgá rievdadit nu, ahte buotahkásaš mánáin galgá jearrat oaivila dalle, go mearridit áššiin, mat váikkuhit máná eallimii.
- Suopma galgá dáhkidit mánáide vejolašvuoda oassálastit gieldda mearrádusbargamii ovdamearkka dihtii **nuoraidráđiid** bokte.
- Suopma galgá veahkehit buot mánáid, maiddá sin, geat leat geahnohabbo sajádagas go earát, mitalit iežaset oaivila ja oassálastit mearrádusbargamii ovdamearkka dihtii skuvllas.
- Suopma galgá sihkkarastit, ahte buot ollesolbmot, geat barget mánáiguin, ožžot skuvlejumi das, ahte mánás lea vuoigatvuohta mitalit iežas oaivila.

Dat ii leat doarvái, ahte mánná oazžu mitalit iežas oaivila, dat galgá gullojuvot ja áddejuvot."

Nuoraidráđđi
lea nuoraid
váikkuheaddjiavku,
mii doaibmá
gielddas dahje
buresveadjinguovllus.

Riikkavulošvuoigatvuođat ja friijavuođat

Riikkavulošvuohta

- Suopma galgá sihkkarastit, ahte buot dáppe riečádan mánát ožžot riikkavulošvuođa.

Vuoigatvuohta priváhttavuhtii ja vejolašvuhtii oažžut áššáigullelaš dieđuid

- Suopma galgá suodjalit mánáid vuoigatvuođaid ja dorvvolašvuođa digitála birrasiin (omd. interneahras) buorebut go dál.
- Suopma galgá fuolahit, ahte mánát suodjaluvvojit digitála birrasiid vahátlaš sisdoalus.
- Suopma galgá buoridit mánáid ja ollesolbmuid medialohkanmáhtu.

Mánáide čuohecci veagalváldi

Ávkkástaddan ja vealaheapmi

- Suopma galgá reageret buorebut go dál mánáide čuohecci veagalváldái dahkidemiin dan eastimii doarvái ruđa ja ámmátolbmuid.
- Mánáide čuohecci veagalválddi eastimis galgá vuhtiiváldit iešguđet mánnájoavkkuid, ovdamearkka dihtii nieiddaid, lámisolbmuid ja iešguđet unnitloguide gullelaš mánáid.
- Suopma galgá eastit neahttaveagalválddi ja skuvlagivssideami beaktilabbot ja dutkat veagalválddi vuodđosivaid.
- Suopma galgá eastit buotlágan givssideami ja fuolahit, ahte lánkaásaheami ja iešguđetlágan plánat veahkehit dás.
- Suopma galgá beavttálmahttit veagalválddi (maid seksuála rohčošeami) vásihan mánáid vejolašvuođa oažžut doavtterbálvalusaid ja terapiija.
- Suopma galgá dutkat mánáide čuoheccán veagalváldedáhpáhusaid beaktilit ja ránggáštít dahkkiid ja doarjut gillájeaddjiid.

Dávjá dat makkár ollesolmmoš lea, váikkuha mánnái. Juos mánná cábmjuvvo, máná sáhttá cábmit earáid. Stuorámus váikkuhus lea dávjá ollesolbmuiin."

- Suopma galgá darvánit buorebut go dál mánáid gaskasaš veagalváldái.
- Suopma galgá sihkkarastit, ahte mánáin leat luottehahtti ja álkes vuogit (dego telefonbálvalusat) almmuhit iežaset vásihan veagalválddis ja sin galgá arvosmahttit geavahit daid.
- Suopma galgá fuolahit buorebut go dál, ahte buohkat ožžot dieđuid mánáide čuohcci veagalválddis ja rohčošeamis.
- Suopma galgá fuolahit, ahte sii, geat barget mánáiguin, ožžot bákkolaš skuvlejumi mánáide čuohcci veagalválddis.
- Suopma galgá sihkkarastit, ahte mánáide čuohcci veagalválderihkkosiin čohkkejuvvojit dieđut. Dieđuid galgá čohkket dutkamuša bokte maid rihkkosiid gillájeaddjiin.

Suopma galgá darvánit sánálaš veagalváldái –
vuoigŋalaš veagalválddi čuovvumušat váikkuhit
eallimii ee. olggustuvvan.”

Vahátlaš geavadagat

- Intersohkabeallemánáid dárbbasmeahtun dálkkasdivššuid ja čuohpahasaid galgá maŋidit nu guhkás, ahte mánna sáhtta ieš muitalit iežas oaivila áššis. Mánat ja bearrašat galget oažžut doarvái veahki ja doarjaga.
- Suopma galgá fállat buhtadusa intersohkabeallemánáide, juos sidjiide leat addojuvvon dálkasat dahje čuhppojuvvon dárbbasmeahttumit.
- Suopma galgá eastit nissoniid vuolledábiid bilideami ja várret doarvái ruđa ámmátolbmuid skuvlemii, diđolašvuođa lasiheapmái ja gillájeaddjiid doarjumii.

Intersohkabealli
laktása goruda
sohkabealleiešvuodaid
lunddolaš
molsašuddamii.
Intersohkabeallemáná
gorut ii ollásit vástit
dábálaš meroštallamiid
nieidda dahje gándda
gorudis.

Bearašbiras ja sadjásašfuolahus

Bearašbiras

- Sosiálabálvalusaid fálu galgá buoridit olles riikkas.
- Suopma galgá fállat buoret doarjaga earráneaddji váhnemiidda ja sin mánáide.
- Suopma galgá doarjut oktasašváhnenvuođa earránandiliin ja ovddidit váhnema ja máná oktavuodadoallama.
- Suopma galgá veahkehit váhnemiid, geain lea váttisvuođat gárrenávdnasiiguin ja fállat sidjiide doarjjabálvalusaid.

Áhččán ii ožžon veahki gárrenávnnaš-/narkotihkkačuolmmaide, man dihtii oidnen su hui hárve, go ledjen 0-5 j."

Mánát geat leat sierra iežaset bearrašis

- Suopma galgá sihkkarastit, ahte mánát eai biddjojuvvo ássat ruovttu olggobeallái dikšosadjái, juos ii leat bággu.
- Suopma galgá dáhkidit doarvái ruhtadeami **sadjásašfuolahussii** ja mánáidsuodjalanlága ollašuhttimii ja sihkkarastit, ahte leat doarvái ámmátolbmot.
- Suopma galgá bearráigeahččat sadjásašfuolahusa kvalitehta ja diliid.

Goas nu, go eai leat doarvái bagadallit barggus, de in leat vealttakeahtta ožžon dárbbasuvvon dálkasa."

Sadjásašfuolahusas máná ássan ordnejuvvo ruovttu olggobealde, go ruovttus ii sáhte dáhkidit máná dorvvolašvuođa dahje buresveadjima. Dat sáhtta dáhpuhuvvat ovdamearkka dihtii bearašdivššus dahje mánáidsuodjalanlágádusas.

- Sadjásašfuolahusas ássi mánát galget oažžut dieduid vuoigatvuodaineaset ja vejolašvuoda muitalit iežaset oaivila dikšosadjái bidjamii guoski mearrádusbargamis.

In omd. ožžon dieduid iežan vuoigatvuodain, go fárrejin lágádussii."

- Dikšosadjái ássat biddjojuvvon mánáide galgá fállat sidjiide vuogas vugiid almmuhit veagalválddis ja rohčošeamis ja sidjiide galgá fállat dieduid sin vuoigatvuodaid birra.
- Go sadjásašfuolahus nohká, mánáide galgá plánet persovnnalaš doarjjabálgá.

Fággaid mánát

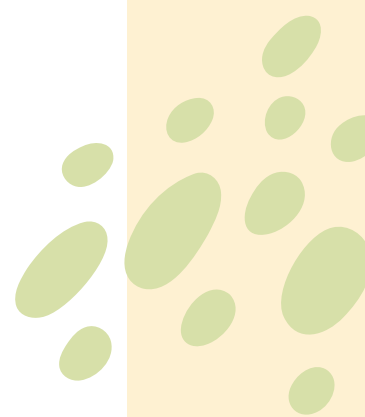
- Gielddat galget fuolahit, ahte mánáid ja váhnemiid oktavuodadoallan seailu, vaikke váhnen livččii fágalis.

Lámis mánát

- Suopma galgá sihkkarastit, ahte lámis mánát besset almmolašoahpahussii ja dasa várrejuvvo doarvái ruhta. Oahppaplánaid ja oahpahusa galgá rievdadit nu, ahte sii ožžot individuála doarjaga.
- Suopma galgá eastit, ahte čálganvátot mánát eai biddjojuvvo guhkes áigái ássat lágádussii ja fállat vuosttaš sajis bearašdivššu ja eará bálvalusaid.
- Suopma galgá sihkkarastit, ahte lámis mánát gullojuvvojit sidjiide guoski mearrádusbargamis ja fállat dieduid ja doarjaga gulahallamii.
- Suopma galgá doarjut buorebut go dál lámis mánáid individuála čálgama ja searvevuoda servodagas.

Galgá atnit ávvira, ahte earálárganvuolta ii dagat givssideami skuvllas."

Vuodđodearvvašvuodáfuolahus ja sosiálafuolahus

Dearvvašvuohta ja dearvvašvuodábálvalusat

- Suopma galgá sihkkarastit, ahte buot mánát ja nuorat olles riikkas ožžot buriid dearvvašvuodábálvalusaid.
- Suopma galgá fállat sosiála- ja dearvvašvuodábálvalusaid maid daid mánáide ja áhpehis etniide, geat leat riikkas almmá orrunlobi haga.
- Suopma galgá dieđihit bearrašiid das, man dehálaš njamaheapmi lea.
- Suopma galgá sihkkarastit, ahte mánáid iešmearridanvuoigatvuohta ja vuoigatvuohta oassálastit vuhtiiváldojuvvojit sosiála- ja dearvvašvuodábálvalusain.

Lagamus buohccevissui ádjána
vuodjit 4 diimmu."

Mielladearvvašvuohta

- Suopma galgá buoridit mielladearvvašvuodábálvalusaid ja gárrenávnnašfuolahusa ja addit doarvái ruđa daid ollašuttimii. Suopma galgá maid ođasmahttit mánáidsuodjalanlága.
- Suopma galgá buoridit mánáid mielladearvvašvuodábálvalusaid sihkkarastimiin daid oažžuma ja doarvái ámmátolbmuid ja vuhtiiváldimiin iešguđet mánájoavkkuid dárbbuid.
- Suopma galgá darvánit mánáid iešsoardimiidda ja mielladearvvašvuodáčuolmmaide ja gullat mánáid, go bálvalusat ovddiduvvojit.
- Suopma galgá fuolahit, ahte mánáide eai mearriduvvo dálkasat duššiid, ja ahte váhnemat ja mánát ožžot dieđuid dálkasiid siidováikkukhusain ja eará dikšunmolssaeavttuin.
- Suopma galgá fállat doarjaga daid mánáid fuolaheaddjiide, geat dáistalit mielladearvvašvuodáhástalusaiguin.

Nuoraid dearvvašvuohta

- Suopma galgá ovddidit nuoraid seksuála- ja lassánandearvvašvuoda ja buoridit dearvvašvuodáfuolahusa ámmátolbmuid áddejumi arvedávgemánáid, eandalii transnuoraid buresveadjimis.
- Suopma galgá sihkkarastit, ahte mánáide fállujuvvo ahkedási mielde seksuála- ja lassánandearvvašvuodabajasgeassin.

- Suopma galgá buorebut go dál figgat eastadit nuoraid gárrenávnasgeavaheami ja láidestit dikšui sin, geat dárbbášit veahki.
- Suopma galgá veahkehit mánáid, geat leat darvánan speallamii.
- Suopma galgá ovddidit nuoraid dearvvašlaš eallinvugiid ja eastadit borranhehttehusaid.

Dálkkádatrievdama váikkuhusat máná vuoigatvuođaide

- Suopma galgá ollašuhttit dálkkádatdoaimbajuid, maid lea lohpidan ja vuhtiiváldit dáikko máná vuoigatvuođaid.
- Suopma galgá sihkkarastit, ahte dálkkádatrievdama čoavdimis árvvoštallojuvvojit dan váikkuhusat mánáide, maidái sámemánáide ja sin vuoigatvuođaide.
- Suopma galgá láhkaásaheami bokte sihkkarastit, ahte fitnodagaid doaimmama birasváikkuhusat eai olgoriikkainge bija vára vuollái máná vuoigatvuođaid.

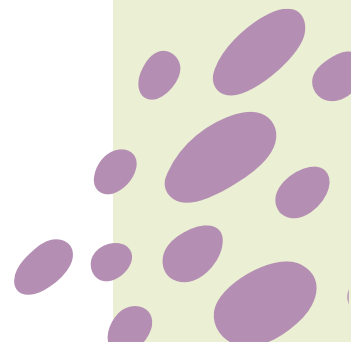
Go hukse, de ferte vuhtiiváldit bohccuid ja goluid ja sámiid eatnamiid ja kultuvrra."

Eallindássi

- Suopma galgá garvit sosiáladorvoovduid čuohppamis, mat váikkuhit mánáide, geat leat geafivuođa ja olgguštuvvama vára vuolde.
- Suopma galgá dáhkidit doarvái buori eallindási buot mánáide ovdamearkka dihtii lasihemiin sosiáladorvoovduid mánáide, geat leat geahnohabbo sajádagas go earát.
- Suopma galgá eastadit visttehisvuođa ja fállat hohpolaččat vistti bearrašiidda, mat dárbbášit dan.
- Suopma galgá čohkket statistihkaide dieđuid ruovttuhis mánáin ja ordnet sidjiide veahki.

Allet čuoHPa <3."

Skuvlejupmi, astoáigi, kulturdoaibma

Skuvlejupmi

- Mánnájoavkkuide, mat leat geahnohabbo sajádagas go earát, galgá dáhkidit ovttaveardásaš skuvlenvejolašvuodaid. Dása galgá várret doarvái ruđa. Sisafárreaddjimánáid válmmašteaddji oahpahus galgá leat buorre. Dása galgá várret doarvái ruđa.

Vuoddoskuvllain galggašii leat eanet ruhta,
daningo ii leat várri čállit girjiide dahje
oahppamateriálaide."

- Suopma galgá ráhkadit doaibmaplána, man bokte darvánit mánáid skuvlavázzima gaskkalduvvamii ja eretleahkimiidda.
- Suopma skuvllain ii oaččo vealahit ovttage ja oahpahusas galgá vuhtiiváldit iešguđet gielaide ja kultuvrraid (ovdamearkka dihtii románat ja sápmelaččat).
- Suopma galgá sihkarastit, ahte skuvllain eastadit ovddalgihtii ja darvánit buorebut go dál veagalvándái ja givssideapmái ja diedihit daid hehttehusain.

Givssideapmái eai darván doarvái áiggili
eaige maiddái doarvái."

- Suopma galgá fállat mánáide ja nuoraide vejolašvuodaid oassálastit ságastallamii skuvlejupmái guoski politiikalaš mearrádusain.
- Suopma galgá lasihit bajásgeassima olmmošvuoigatvuodaid birra ja maiddái máná vuoigatvuodaid ja ovttaveardásašvuoda oahpahusa. Oahpaheaddjit galget oažžut dán birra skuvlejumi.

Vuoigastepmi, astoáigi, virkkosmuvvan, kultuvra ja dáidagat

- Suopma galgá fuolahit, ahte astoáiggebálvalusat (dego faláštallan- ja kulturdoaibma) lea oazžumis buot mánáide, maiddá ovdamearkka dihtii lámis mánáide ja dálanguovllu mánáide.
- Gielldain galget leat fállun mánáide nuvttá ja hálbbes vuogit loaktit astoáiggi.
- Suopma galgá buoridit doaimmaid, maiguin estet ávkkástaddama ja doarrádaddama faláštallama olis. Almmuhuvvon dáhpáhusaid galgá dutkat beaktit.
- Suopma galgá fuolahit, ahte mánát ožžot oassálastit ságastallamii politihkalaš mearrádusain, mat gusket astoáigái ja kultuvrii.

Ieš geahččalin álggahit ođđa áiggeáji
14-jahkásažžan, muhto buot álggahalliid joavkkut
ledje unnibuidda, nappo visot galggašii álggahit
dalán 7-jahkásažžan."

Erenomáš suodjalandoaibmabijut**Dorvobáikeohcci-, báhtareaddje- ja sisafárredeaddjemánát, maiddá mánát, geat leat boahtán riikii almmá fuolaheaddji haga**

- Suopma galgá sihkkarastit, ahte mánát gieđahallojuvvojit indiviidan mearrádusain, mat gusket dorvobáikái ja sisafárremii ja ahte čovdosat dahkkojuvvojit máná ovddu mielde.
- Suopma galgá gieđahallat dorvobáikeohcamušaid buorebut go dál. Mánát galget oazžut dearvvašvuodadivššu ja beassat skuvlii.
- Suopma galgá buoridit daid mánáid sajádaga, geat leat boahtán Supmii almmá fuolaheaddji haga, ovdamearkka dihtii álkidahttimiin bearraša ovttahttima.
- Mánáide, geat leat boahtán riikii almmá fuolaheaddji haga, galgá mearridit hohpolaččat iežaset ovddasteaddji.
- Suopma galgá heaitit váldimis dorvobáikki ohcci mánáid rádjui.

Dorvobáikki ohcci mánná háliida aiddo dorvvu."

Rihkkosiid dahkan mánáid suodjaleapmi

- Suopma galgá dahkat plána, man bokte geahpedit mánáid dahkan rihkkosiid.
- Suopma galgá oanidit mánáide guoski riektegeavvamiid guhkkodaga.
- Suopma galgá sihkkarastit, ahte mánát eai fángejuvvo okto sellii dutkkadanfángevuođa áigge.
- Suopma galgá ovddidit dakkár čovdosiid, main rihkkosis áššáskuhtton mánáide fálojuvvojit molssaevttolaš ordnestallamat riektegeavvamiidda ja fángevuoðaránggáštušsaide.
- Fángejuvvon máná ii oaččo bidjat seammá latnjii ollesolbmuiguin. Máná dili galgá árvvoštallat jeavddalaččat.
- Suopma galgá sihkkarastit, ahte fángejuvvon mánát ožžot buori oahpahusa ja eará bálvalusaid.

Teaksta: Margariitta Kariola ja Jemina Fallenius
Gráfalaš hábmen: Oona Niskanen
© Lastensuojelun Keskusliitto (Mánáidsuodjalusa Guovddášlihttu)

ON:id mánáid vuoigatvuodaid komitea loahppajurdagat ja ávžžuhusat Supmii gávdnojit mánáidáittardeaddji neahttasiidduin (<https://lapsiasia.fi/sopimuksen-valvonta>).

Publikašuvdna lea ráhkaduvvon Eurohpa uniovnna ruhtadan ja Lastensuojelun Keskusliitto koordineren Meidän LOS -fitnus (2025–2026).

Ovdanbuktojuvvon oainnut ja oaivilat leat dušše dán teavstta ráhkadeaddji oainnut eaige vealttakeahtta vástit Eurohpa uniovnna oainnu. Eurohpa uniovdna ja doarjaga miedihán virgeoapmahaš eai maiddái leat ovddasvástádusas dain.

Euroopan unionin
osarahoittama

MEIDÄN LOS

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

SOS
LAPSIKYLÄ